

Sygn. akt I Ns 608/16

POSTANOWIENIE

Dnia 15 lipca 2016 roku

Sąd Rejonowy w Grudziądzu Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Maciej Lubiński

Protokolant: st. sekr. sąd. Marta Czech

po rozpoznaniu w dniu 8 lipca 2016 roku w Grudziądzu

na rozprawie sprawy z wniosku **R. D.**

z udziałem **Banku (...) S.A. w W.**

o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po **W. F. (1)**

p o s t a n a w i a :

I. oddalić wniosek;

II. ustalić, że każdy uczestnik postępowania ponosi koszty związane ze swym udziałem w sprawie;

III. kosztami sądowymi, od uiszczenia których wnioskodawca był zwolniony, obciążyć Skarb Państwa.

Sygn. akt I Ns 608/16

UZASADNIENIE

We wniosku z dnia 6 kwietnia 2016 roku R. D. wniósł do tutejszego Sądu o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia

w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po W. F. (1) oraz o przyjęcie od niego oświadczenia o odrzuceniu spadku po tym spadkodawcy.

W uzasadnieniu wnioskodawca wskazał, że o całym zadłużeniu zmarłego brata dowiedział się w dniu 5 kwietnia 2016 roku z korespondencji z Sądu, a najbliższa rodzina zmarłego nie poinformowała go o odrzuceniu spadku.

Na rozprawie w dniu 8 lipca 2016 roku wnioskodawca oświadczył, że uchyła się od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po W. F. (1) oraz złożył oświadczenie o odrzuceniu spadku po tym spadkodawcy /k. 20/.

Postanowieniem z dnia 6 czerwca 2016 roku wnioskodawca został zwolniony od kosztów sądowych w całości /k. 10/.

Sąd ustalił, co następuje:

W. F. (1) zmarł w dniu 19 lutego 2012 roku. W chwili śmierci spadkodawca pozostawał w związku małżeńskim z A. F. (1) i miał dwoje dzieci, tj.: W. F. (2) i A. K.. A. F. (1) odrzuciła spadek po W. F. (1) w dniu 25 maja 2012 roku, a A. K. i W. F. (2) odpowiednio w dniach 2 sierpnia 2012 roku i 20 sierpnia 2012 roku.

W dniu 19 lutego 2013 roku, po wcześniejszym uzyskaniu zgody sądu opiekuńczego, spadek po W. F. (1) odrzuciły małoletnie dzieci A. K., tj. J. K. i J. O.. Małoletnie dzieci W. F. (2), tj. A. F. (2) i A. F. (3), odrzuciły zaś spadek w dniu 15 maja 2013 roku.

Wnioskodawca R. D. w dniu 17 maja 2013 roku osobiście odebrał zawiadomienie o odrzuceniu spadku przez A. F. (2) i A. F. (3). Pomimo odebrania tego zawiadomienia wnioskodawca nie podjął jednak żadnych działań, zmierzających do ustalenia składu spadku po W. F. (1). Wnioskodawca nie podjął żadnych czynności nawet wówczas, gdy A. F. (1) powiedziała mu, że spadkodawca zostawił długi.

(okoliczności bezsporne;

dowód: odpis skrócony aktu zgonu spadkodawcy – k. 3 akt I Ns 471/12;

odpis skrócony aktu małżeństwa spadkodawcy – k. 4 akt I Ns 471/12;

protokół posiedzenia z 25.05.2012 r. – k. 7 akt I Ns 471/12;

odpis skrócony aktu urodzenia W. F. (2) – k. 3 akt I Ns 875/12;

protokół posiedzenia z 20.08.2012 r. – k. 6 akt I Ns 875/12;

odpis skrócony aktu urodzenia A. K. – k. 3 akt I Ns 915/12;

protokół posiedzenia z 2.08.2012 r. – k. 7 akt I Ns 915/12;

protokół posiedzenia z 19.02.2013 r. – k. 7 akt I Ns 54/13;

protokół posiedzenia z 15.05.2013 r. – k. 7 akt I Ns 460/13;

zawiadomienie o odrzuceniu spadku – k. 16 akt;

potwierdzenie odbioru zawiadomienia przez wnioskodawcę – k. 9 akt I Ns 460/13;

potwierdzenie odbioru wezwania przez wnioskodawcę – k. 38 akt I Ns 507/16;

potwierdzenie odbioru wezwania przez wnioskodawcę – k. 8 akt;

przesłuchanie wnioskodawcy R. D. – k. 18 akt)

Sąd zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o okoliczności bezsporne, dokumenty zgromadzone w toku postępowania, a także na podstawie przesłuchania wnioskodawcy R. D..

Sąd nie dał wiary wnioskodawcy R. D., że to nie jego podpis znajduje się na potwierdzeniu odbioru zawiadomienia o odrzuceniu spadku przez A. F. (2) i A. F. (3) /k. 9 akt I Ns 460/13/. W ocenie Sądu nie wymaga wiadomości specjalnych, aby stwierdzić, że podpis ten pochodzi od tej samej osoby, która podpisała potwierdzenie odbioru wezwania na rozprawę

w niniejszej sprawie /k. 16/. Nie ma zaś wątpliwości, że wezwanie to osobiście odebrał R. D.. Oceny tej nie zmienia fakt, że w korespondencji wysłanej

w sprawie I Ns 460/13 wpisano w adresie błędny numer lokalu wnioskodawcy

(numer 1 zamiast numeru 8). Na taki sam adres wysłano bowiem do wnioskodawcy korespondencję w sprawie I Ns 507/16, a nie ma wątpliwości że dotarła ona do wnioskodawcy i że to on złożył podpis na potwierdzeniu odbioru. Nieprawdziwe okazało się też zawarte we wniosku twierdzenie, że o zadłużeniu zmarłego brata wnioskodawca

dowiedział się dopiero w dniu 5 kwietnia 2016 roku. Na rozprawie wnioskodawca sam bowiem przyznał, że o długach dowiedział się od żony spadkodawcy półtora roku temu /k. 18/.

Przechodząc do rozważań prawnych w pierwszej kolejności należy zauważyć, że zgodnie z art. 1015 § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 roku Kodeks cywilny (Dz. U. z 1964 r. Nr 16, poz. 94 ze zm.; dalej: kc) oświadczenie o przyjęciu lub odrzuceniu spadku może być złożone w ciągu sześciu miesięcy od dnia, w którym spadkobierca dowiedział się o tytule swego powołania. Spadkobierca, który pod wpływem błędu lub groźby nie złożył żadnego oświadczenia w tym terminie, może uchylić się od skutków prawnych niezachowania tego terminu, przy czym uchylenie to powinno nastąpić przed sądem, a spadkobierca powinien jednocześnie oświadczyć, czy i jak spadek przyjmuje, czy też go odrzuca (art. 1019 § 2 kc w zw. z art. 1019 § 1 kc). Ponadto, takie uchylenie się od skutków prawnych wymaga zawsze zatwierdzenia przez sąd po przeprowadzeniu rozprawy i dopiero wówczas staje się ono skuteczne (art. 1019 § 3 kc w zw. art. 690 § 1 kpc).

Zgodzić się należy z przedstawianymi w doktrynie poglądami, że błąd w rozumieniu art. 1019 kc musi dotyczyć treści czynności prawnej oraz być istotny, tzn. taki, który uzasadnia przypuszczenie, że gdyby składający oświadczenie woli nie działał pod wpływem błędu i oceniał sprawę rozsądnie, to nie złożyłby oświadczenia tej treści (art. 84 kc). Błąd dotyczący treści oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku to m.in. błąd co do: osoby spadkodawcy, tytułu powołania lub przedmiotu spadku. W tej ostatniej sytuacji chodzi o brak wiedzy o rzeczywistym stanie majątku spadkowego, z tym zastrzeżeniem, że nie jest on wynikiem braku staranności po stronie spadkobiercy (tak E. Skowrońska-Bocian, Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga czwarta. Spadki, Warszawa 2011, str. 247-248). Stanowisko to znajduje dodatkowo potwierdzenie w judykaturze, zgodnie z którą podstawę uchylenia się przez spadkobiercę od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku może stanowić błąd prawnie doniosły; błędem takim nie jest nieznanostwo przedmiotu spadku pozostająca w związku przyczynowym z niedołożeniem przez spadkobiercę należytej staranności w ustalaniu rzeczywistego stanu majątku spadkowego (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 czerwca 2005 roku, IV CK 799/04, OSNC 2006/5/94; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 marca 2010 roku, V CSK 337/09, LEX nr 677786; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 1 grudnia 2011 roku, I CSK 85/11, LEX nr 1147725).

W sprawie o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku ciężar wykazania, że spadkobierca działał pod wpływem błędu spoczywa na wnioskodawcy (art. 6 kc). W postępowaniu tym sąd spadku bada wprawdzie z urzędu zasadność uchylenia się przez spadkobierców od skutków ich bezczynności, niemniej jednak mają tutaj odpowiednie zastosowanie przepisy o procesie (art. 13 § 2 kpc). Z tego względu wnioskodawca nie jest zwolniony od obowiązku wskazywania dowodów dla stwierdzenia faktów, z których wywodzi skutki prawne (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 marca 2010 r., V CSK 337/09, LEX nr 677786; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 grudnia 2010 r. I CSK 37/2010, LexPolonica nr 2560874; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 kwietnia 2013 roku, II CSK 497/12, LEX nr 1324270).

W niniejszej sprawie nie ma wątpliwości, że oświadczenie o odrzuceniu spadku zostało złożone przez wnioskodawcę po upływie sześciomiesięcznego terminu przewidzianego w art. 1015 § 1 kc. R. D. dowiedział się bowiem o tytule swego powołania do spadku najpóźniej w dniu odebrania zawiadomienia o odrzuceniu spadku przez małoletnie A. F. (2) i A. F. (3), czyli w dniu 17 maja 2013 roku /k. 9 akt I Ns 460/13/. Termin do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku upłynął zatem dla wnioskodawcy w listopadzie 2013 roku. Oświadczenie o odrzuceniu spadku przez wnioskodawcę zostało złożone zaś dopiero na rozprawie w dniu 8 lipca 2016 roku, a wniosek o przyjęcie tego oświadczenia wnioskodawca złożył do tut. Sądu w dniu 6 kwietnia 2016 roku.

W ocenie Sądu wnioskodawca nie wykazał tego, aby pozostawał w błędzie, nie składając oświadczenia o odrzuceniu spadku po W. F. (1)

w terminie określonym w art. 1015 § 1 kc, a także żeby dołożył należytej staranności w ustalaniu rzeczywistego stanu majątku spadkowego. Nie ma wątpliwości, że informacja o odrzuceniu spadku przez najbliższą rodzinę spadkodawcy

powinna zmobilizować wnioskodawcę do ustalenia stanu spadku. Wnioskodawca nie podjął zaś żadnych kroków, żeby to uczynić.

Zauważyć także należy, że spadkobierca może uchylić się od skutków prawnych oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku złożonego pod wpływem błędu lub groźby w terminie określonym w art. 88 § 2 kc, tj. **w ciągu roku** od wykrycia błędu lub ustania stanu obawy przy groźbie. Przyjmując zatem nawet, że wnioskodawca początkowo pozostawał w błędzie co do stanu spadku, to nie zachował on tego terminu, gdyż – jak sam zeznał – o długach dowiedział się od żony spadkodawcy półtora roku temu /k. 18/, czyli na początku 2015 roku, a wniosek o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po W. F. (1) złożył w dniu 6 kwietnia 2016 roku, a więc już po upływie roku.

Mając powyższe na uwadze Sąd, na podstawie wymienionych wyżej przepisów prawa materialnego, oddalił wniosek R. D. o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po W. F. (1).

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 520 § 1 kpc. Podstawą rozstrzygnięcia o kosztach postępowania w postępowaniu nieprocesowym jest bowiem zasada ich ponoszenia przez każdego uczestnika. Ponadto za takim rozstrzygnięciem w niniejszej sprawie przemawiała także trudna sytuacja majątkowa wnioskodawcy, który został zwolniony od kosztów sądowych w całości.

Na podstawie art. 113 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w zw. z art. 102 kpc nieuiszczonymi kosztami sądowymi Sąd obciążył Skarb Państwa, o czym orzeczono w punkcie III. postanowienia.